

(12). נוהל מינוי יועץ משפטי לוועדות מקומיות לפי סעיף 19 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965

תפקידו של היועץ המשפטי לוועדה המקומית לפי סעיף 19 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965 (להלן – ועדה מרחבית) הוא מן התפקידים המרכזיים בוועדה המרחבית. עיקר תפקידו של היועץ המשפטי במתן ייעוץ משפטי לוועדה ובאחריות על התביעה וניהול ההליכים לפי פרק י' לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה – 1965 (להלן – החוק) בתחומה של הוועדה.

היועץ המשפטי הינו שומר הסף של הוועדה המקומית, וזאת מתוך חובה לפעול על-פי הדין בהיותה יציר החוק ובהיות נבחרה ועובדיה נאמני הציבור ומשרתיו. מחובתם של גורמים אלה לפעול על-פי הדין, והייעוץ המשפטי נועד להנחותם בכך ולהסיר מפניהם מכשול. כנגזרת מכך, על היועץ המשפטי לפעול על-פי שיקול דעתו המקצועי, ואין עליו, במילוי תפקידו, מרות אחרת זולת החוק.

בנוסף לתפקידו ליתן ייעוץ משפטי, היועץ המשפטי של הוועדה המרחבית נדרש לשמש, ככלל, גם כ"תובע" לפי סעיף 12(א)(1)(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982, על-פי הסמכה של היועץ המשפטי לממשלה. זאת, על-מנת להבטיח שילוב ותיאום בין מכלול פעולות הוועדה.

בהתאם לפסיקה ולהנחיות היועץ המשפטי לממשלה, בהפעלת סמכויות התביעה חייב התובע להפעיל שיקול עצמאי בכל מקרה ומקרה ואין הוא כפוף בתחום התביעה הפלילית להוראות מי מנבחר או עובדי הוועדה המרחבית.

מטרת הנחיה זו הינה לקבוע הוראות והנחיות למינוי יועץ משפטי חיצוני בוועדה מרחבית, וזאת כתיקון לנוהל שנקבע לעניין העסקת יועצים חיצוניים בוועדות מרחביות בחוזר מנכ"ל 7/2005.

בחירת יועץ משפטי חיצוני

בנוהל זה – "יועץ משפטי חיצוני" יועץ משפטי חיצוני המתמנה לתקופה להיות היועץ המשפטי והתובע של הוועדה המרחבית (וזאת בשונה מיועץ משפטי המתמנה למטלה או לטיפול בתחום מוגדר).

במקרים מיוחדים וחריגים ובכפוף לקבלת אישור מראש מאת היועץ המשפטי לממשלה, ניתן יהיה להתיר פיצול התפקיד והעסקת תובע בנפרד מהעסקת יועץ משפטי לוועדה. הבקשה תוגש ליועץ המשפטי לממשלה באמצעות היועץ המשפטי של משרד הפנים, שיחווה את דעתו בעניינה. במידה ותאושר הבקשה, יחולו הוראות המינוי לפי נוהל זה, גם על בחירת התובע, בשינויים המחוייבים.

תנאי הכשירות

לא ימונה עורך דין להיות יועץ משפטי חיצוני, אלא בהתקיים כל התנאים הבאים:

א. המועמד הינו עורך דין בעל ניסיון מעשי בעריכת דין שלא יפחת משש שנים, ובעל בקיאות וניסיון מוכח בתחומי פעילותה העיקריים של הוועדה המרחבית.

ב. לא מתקיים בו אחד מאלה:

1. הוא הורשע בעבירה שיש עמה קלון או שבית המשפט קבע שעבר עבירה שיש עמה קלון וטרם חלפו חמש שנים מיום שנגזר דינו או אם נגזר עליו מאסר בפועל מיום שסיים לרצות את עונשו, לפי המאוחר.

2. הוא כיהן כחבר בוועדה המרחבית או כראש רשות מקומית או כחבר מועצה באחת הרשויות אשר נכללות בתחומה של הוועדה המרחבית, וטרם חלפו שנתיים מיום שחדל לכהן או מיום שנסתיימה תקופת הכהונה של המועצה בה כיהן, לפי המאוחר.

3. הוא היה מועמד בבחירות לראשות אחת הרשויות המקומיות הנכללות בתחום הוועדה המרחבית ולא הסתיימה תקופת כהונתה של אותה מועצה שלה היה מועמד.

ג. עיסוקיו האחרים עלולים ליצור ניגוד עניינים עם תפקידו כיועץ משפטי חיצוני לוועדה המרחבית.

הליכי מינוי יועץ משפטי חיצוני

הוועדה המרחבית תפרסם הודעה בשני עיתונים נפוצים כמשמעותם בסעיף 1א לחוק התכנון והבנייה, התשכ"ה – 1965, בבקשה לקבלת הצעות ליועץ משפטי חיצוני. כמו כן רשאית היא, בנוסף לפרסום הודעה, כאמור, לפנות ל- 5 עורכי דין לפחות אשר מתקיימים בהם תנאי הכשירות למינוי כיועץ משפטי חיצוני.

ההודעה תפרט את היקף העבודה המשווער ואת סוג הנושאים והתיקים שיטופלו במסגרת עבודתו הקבועה (ריטיינר), וכן את דרך ושיטת קביעת שכר הטרחה.

שכר הטרחה אשר ייקבע יהיה שכר טרחה כולל, וכן במידת הצורך ייקבע תעריף לגבי סוגי הליכים משפטיים חריגים. אין לקבוע שכר טרחה שישולם על-ידי צדדים שלישיים או שייגזר מסוג ההליך או מתוצאותיו, וזאת מתוך רצון להבטיח את אי תלותו של היועץ המשפטי. היועץ המשפטי החיצוני לא יועסק במטלות נוספות על אלה שהוגדרו בחוזה ושבעדן משולם שכר טרחה כולל, למעט ייצוג הליכים משפטיים אשר בגינם יש לקבוע בהסכם שכר הטרחה כי התשלום ייקבע בנפרד וכן את דרך קביעת התשלום.

ועדת איתור

תוקם ועדת איתור לצורך בחירת יועץ משפטי חיצוני לוועדה המרחבית (להלן – ועדת האיתור).

בוועדת האיתור יהיו חברים יושב ראש הוועדה המרחבית, מהנדס הוועדה המרחבית והיועץ המשפטי של משרד הפנים או מי שימונה מטעמו. המניין החוקי של ישיבות הוועדה הוא כל חברה.

הוועדה תבחן את ההצעות שיתקבלו, תראיין את המועמדים ותמליץ בפני מליאת הוועדה המרחבית על מינוי אחד המועמדים. המלצתה של הוועדה תהיה בכתב, ויפורטו בה הנימוקים להחלטה.

לצורך קבלת החלטתה, ועדת האיתור תבחן את כישוריהם של המועמדים, ניסיונם בעבודה משפטית בכלל ובייעוץ משפטי למוסדות תכנון ולגופים ציבוריים בפרט, טיב העבודה המשפטית בה יעסוק היועץ המשפטי ויכולתו למלא את התפקיד שעל יועץ משפטי לוועדה מרחבית למלא. בין היתר, תתחשב הוועדה המקצועית בצרכיה ובמאפייניה הייחודיים של הוועדה המרחבית, בהיקף העבודה שיוטל על היועץ המשפטי החיצוני ובמועדים הנדרשים לה.

ועדת האיתור תיתן דעתה, במסגרת החלטתה, לגובה שכר הטרחה המבוקש בהשוואה ליתר ההצעות.

במידה ומדובר במועמד שניהן בעבר כיועץ המשפטי החיצוני לוועדה המרחבית, תשקול ועדת האיתור גם את המשך כהונתו כיועץ משפטי קבוע לוועדה המרחבית והצורך בביצוע רוטציה וסבב מחזורי בתחום זה.

ועדת האיתור תהיה רשאית לפנות למועמדים ולבקש מהם הבהרות, מסמכים ופרטים, ככל שתראה לנכון וכנדרש לה לצורך קבלת החלטתה.

ועדת האיתור תבחן את עמידתם של המועמדים בתנאי הכשירות, והאם התקיימו בהם תנאי מתנאי הפסלות שנקבעו. במידה ולא התקיימו במועמד מן המועמדים תנאי הכשירות או שהתקיים בו תנאי מתנאי הפסלות, תקבע זאת הוועדה ותציין זאת בהחלטתה.

המלצתה של וועדת האיתור תהיה בכתב, ויפורטו בה הנימוקים להחלטה ולבחירה. ראה חבר בוועדה האיתור צורך לחלוק על דעתם של יתר חברי הוועדה, ינמק את עמדתו ויצרפה להחלטת הוועדה.

החליטה מליאת הוועדה המרחבית שלא לקבל את המלצת וועדת האיתור ולמנות מועמד אחר מבין המועמדים אשר נבחנו על ידי וועדת האיתור, תנמק החלטתה בכתב. פסלה וועדת האיתור מועמד מחמת שלא עמד בתנאי הכשירות או שהתקיים בו תנאי מתנאי הפסלות, לא תהיה רשאית הוועדה למנותו.

מינויו של המועמד שנבחר על-ידי הוועדה המרחבית לתפקיד היועץ המשפטי החיצוני – למעט מועמד שהתקבל אישור להעסקתו כיועץ משפטי, שלא ישמש כתובע – כפוף להסמכתו של המועמד שנבחר על-ידי היועץ המשפטי לממשלה כ"תובע" לפי סעיף 12(א)(1)(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב – 1982. דחה היועץ המשפטי לממשלה בקשה להסמכה כאמור – לא ימונה המועמד לתפקיד היועץ המשפטי החיצוני וועדת האיתור תשוב ותמליץ בפני מליאת הוועדה המרחבית על מועמד אחר.

תקופת ההעסקה

העסקתו של יועץ משפטי חיצוני תהיה לתקופה של 5 שנים מיום מינויו לראשונה.

הסכם ההעסקה יגדיר את העבודה אותה יבצע היועץ בהתאם להודעה שפרסמה הרשות ולקבוע בנוהל זה, את התמורה בגין העבודה (ייעוץ ותביעה), את חובת היועץ המשפטי להשתתף בישיבות מליאת הוועדה וועדותיה אשר בהן השתתפותו נדרשת, וכן את חובתו של היועץ המשפטי כי הייעוץ המשפטי למועצה יינתן על-ידי באופן אישי.

בהסכם ההעסקה יש לקבוע מפורשות כי תתאפשר הפסקת עבודתו של היועץ המשפטי בהודעה מוקדמת שלא תעלה על 30 יום, ומבלי שתחול חובה לשלם פיצוי מוסכם - וזאת בכפוף להוראות נוהל זה. יש לקבוע כי הסכם ההעסקה כפוף להוראות נוהל זה, וכי הוראות הנוהל יגברו על כל הוראה אחרת בהסכם הסותרת את הנוהל.

כמו כן, יש לכלול בהסכם ההעסקה סעיף למניעת ניגוד עניינים, הכולל לפחות את האמור בנוהל זה, ולהגדירו כסעיף מהותי בהסכם.

יועץ משפטי חיצוני שהשלים את מלוא תקופת העסקתו, לא ימונה בשנית ליועץ משפטי חיצוני של אותה ועדה מרחבית, אלא לאחר חלוף שנתיים מסיום העסקתו.

הפסקת העסקתו של יועץ משפטי חיצוני לפני תום תקופה של 5 שנים מתחילת העסקתו או באמצע תקופת החוזה, תיעשה על-ידי מליאת הוועדה המרחבית. על-מנת לאפשר את עצמאותם המקצועית ויכולתם של היועצים המשפטים

החיצוניים לקיים את אחריותם לתקינות פעולתה של הוועדה המרחבית ולשמירה על שלטון החוק, ועדה מרחבית המבקשת לסיים את העסקתו של יועץ משפטי כאמור, נדרשת להביא - טרם קבלת ההחלטה - את בקשתה בפני ועדה לסיום העסקת יועצים משפטיים חיצוניים. הוועדה לסיום העסקת יועצים משפטיים חיצוניים תכלול את היועץ המשפטי של משרד הפנים, יושב ראש הוועדה המרחבית, וכן יועץ משפטי של ועדה מקומית אחרת אשר הינו עובד של אותה ועדה, שייבחר מתוך רשימה שתקבע לעניין זה. הוועדה לסיום העסקת יועצים משפטיים חיצוניים תבחן את בקשתה של הוועדה המרחבית, ותגיש את עמדתה לוועדה המרחבית. הן מליאת הוועדה המרחבית והן הוועדה לסיום העסקת יועצים משפטיים חיצוניים, יאפשרו ליועץ המשפטי החיצוני הזדמנות להופיע בפניהם ולשאת את דברו בעניין הפסקת ההתקשרות. המלצות הוועדה לסיום העסקת יועצים משפטיים חיצוניים, יונחו בפני מליאת הוועדה המרחבית טרם הדיון.

החליטה הוועדה המרחבית על הפסקת העסקתו של יועץ משפטי חיצוני, אשר משמש גם כתובע בעל הסמכה מטעם היועץ המשפטי לממשלה - תסתיים ההתקשרות בינו לבין הוועדה כיועץ משפטי חיצוני. ואולם, העסקתו כתובע לא תופסק אלא במועד תום תקופת הסמכתו, או במועד מוקדם יותר, במידה והיועץ המשפטי לממשלה קיבל את הבקשה לקצר את תקופת הסמכתו.

החליט היועץ המשפטי לממשלה על קיצור תקופת הסמכתו של היועץ המשפטי החיצוני כתובע או על ביטולה, תיפסק עבודתו כתובע במועד שייקבע על-ידי היועץ המשפטי לממשלה. כמו כן, יובא העניין בפני הוועדה לסיום העסקת יועצים משפטיים חיצוניים – אשר תמליץ בפני הוועדה המרחבית, האם יש מקום להפסקת העסקתו גם כיועץ משפטי של הוועדה - או לקיצורה.

שישה חודשים לפני סיום תקופת ההעסקה המרחבית של יועץ משפטי חיצוני, תפתח הוועדה המרחבית בהליך חדש למינוי יועץ משפטי חיצוני בהתאם לנוהל זה.

איסור ניגוד עניינים

על יועץ משפטי חיצוני להתחייב, כי בעת מתן שירותיו לא יפעל ויימנע מכל תפקיד או עיסוק אחר היוצר או עלול ליצור מצב של ניגוד עניינים בין עבודתו על-פי הסכם זה לבין יתר עיסוקיו.

לעניין זה - פעילויות שיש בהן משום ניגוד עניינים בין אם הן תמורת תשלום או תמורת טובות הנאה אחרות, ובין אם הן ללא תמורה כלל, לרבות חברות בהנהלת תאגיד, בין אם התאגיד הוא למטרות רווח ובין אם הוא לא למטרות רווח.

בלא לגרוע מכלליות האמור ולעניין סעיף זה, ייחשבו כניגוד עניינים ייצוג רשות מקומית החברה בוועדה המרחבית ו/או ייצוג אדם בהליכים המתנהלים כנגד רשות מקומית כאמור, וכן ייצוג אדם בפני הוועדה המרחבית ו/או ייצוג אדם בהליכים המתנהלים נגד הוועדה המרחבית.

עורך דין המועסק על-ידי הוועדה המרחבית כיועץ משפטי חיצוני, לא יתקשר ולא ייתן ייעוץ משפטי לחבר מחברי הוועדה המרחבית ולעובדיה או לראש רשות מקומית, חבר מועצה או עובד בכיר ברשות מקומית אשר הינה חברה בוועדה המרחבית, במהלך תקופת כהונתם.

עורך הדין מתחייב שלא לעסוק ולא לטפל במישרין או בעקיפין בכל מקרה שיש בו ניגוד עניינים כאמור, לרבות למשך תקופה של שישה חודשים מסיום העסקתו.

כל האמור לעיל - יחול על עורך הדין, לרבות שותפיו, עובדיו וכל הפועלים מטעמו ועל כל עורכי הדין ועובדי משרד עורכי הדין שבמסגרתו עובד עורך הדין.

אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מכל הוראה בדבר איסור ניגוד עניינים, הן שבדין, בהלכה הפסוקה ובהנחיות היועץ המשפטי לממשלה, אלא להוסיף עליהן.

הוראת תחילה והוראת מעבר

נוהל זה יחול על כל התקשרות של ועדה מרחבית עם יועץ משפטי חיצוני, ואולם אין בנוהל זה כדי לפגוע בהתקשרות שנעשתה על-פי הסכם שנחתם טרם פרסום נוהל זה, וזאת עד לסיום תקופת ההתקשרות. למען הסר ספק, יובהר כי תקופת ההתקשרות לעניין זה הינה למעט מימוש זכות ברירה (אופציה) שיש לוועדה המרחבית להאריך את התקופה.

ועדה מרחבית אשר מעסיקה יועץ משפטי חיצוני ללא הסכם בכתב, תפעל לסיום ההעסקה ולהעסקת יועץ משפטי חיצוני על-פי נוהל זה בתוך שנים-עשר חודשים.